

CRNA GORA
ZAVOD ZA STATISTIKU
Odsjek za registre

**ANALIZA BROJA I STRUKTURE
POSLOVNIH SUBJEKATA U CRNOJ GORI PO OPŠTINAMA
ZA PRVI KVARTAL 2012. GODINE**

Podgorica, Septembar 2012.

Sadržaj:

UVOD.....	2
1. BROJ POSLOVNIH SUBJEKATA U CRNOJ GORI	3
<i>Tabela 1. Ukupan broj poslovnih subjekata po opštinama</i>	<i>3</i>
2. STRUKTURA POSLOVNIH SUBJEKATA	4
2.1 Oblik obavljanja djelatnosti.....	4
2.2 Oblik svojine	4
2.3. Po sektorima djelatnosti	5
<i>Tabela 2. Podjela poslovnih subjekata po sektorima</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 3. Podjela poslovnih subjekata po opštinama i po sektorima</i>	<i>6</i>
2.4 Po klasi veličine	7
<i>Tabela 4. Podjela poslovnih subjekata po klasi veličine</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 5. Podjela poslovnih subjekata po klasi veličine i po opštinama</i>	<i>8</i>
3. METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA STATISTIČKOG BIZNIS REGISTRA (SBR-a)	9

UVOD

Ovom analizom razmatraju se poslovni subjekti koji svoju djelatnost obavljaju na teritoriji Crne Gore. Analizom se obuhvataju aktivni poslovni subjekti, a to su subjekti koji u posmatranoj godini obavljaju određenu djelatnost, imaju zaposlene radnike i ostvaruju određeni promet. Nasuprot njima, registrovani poslovni subjekti, postoje u evidenciji kao pravne jedinice, ali tek prvim prikazivanja broja zaposlenih i prvog ostvarenog prometa, postaju stvarno aktivni, a samim tim i predmet praćenja kao statističke jedinice.

U ovoj analizi se sagledava stanje poslovnih subjekata Crne Gore po opštinama za drugi kvartal 2012. godine. Kroz posmatranje strukture poslovnih subjekata po obliku organizovanja, po obliku svojine, po sektorima i po klasi veličine, ova analiza teži da što jednostavnije i što jasnije prikaže sliku poslovnih subjekata u svim opštinama u Crnoj Gori.

Izvor za prikupljanje prikazanih podataka u ovoj analizi je statistički biznis registar. On se koristi isključivo u statističke svrhe i osnova je za sprovođenje svih statističkih istraživanja koja kao izvještajnu jedinicu prate preduzeća, njihove djelove kao i preduzetnike. U registar se evidentiraju sve promjene uz različitu periodiku ažuriranja, što pojednostavljuje put ka dobijanju pravovremenih podataka.

Kao eksterni izvori za ažuriranje registra koriste se podaci iz Poreske uprave, Centralnog registra privrednih subjekata kao i podaci dobijeni od poslovnih i granskih udruženja. Veoma važan izvor predstavljaju i statistička istraživanja koja povratnim informacijama doprinose poboljšanju kvaliteta podataka u ovom registru.

1. BROJ POSLOVNIH SUBJEKATA U CRNOJ GORI

Broj poslovnih subjekata u Crnoj Gori u drugom kvartalu 2012. godine je iznosio 23 788, što predstavlja porast od 11,6% u odnosu na prvi kvartal 2012. godine i porast od 12,6% u odnosu na broj poslovnih subjekata na kraju 2011. godine.

Najveći broj poslovnih subjekata u drugom kvartalu 2012. godine je zabilježen u Podgorici i iznosi 8 029, dok je najmanje u Šavniku, 19 poslovnih subjekata.

Tabela 1. Ukupan broj poslovnih subjekata po opštinama

OPŠTINA	2011	I KVARTAL 2012	II KVARTAL 2012
Andrijevica	50	51	57
Bar	2 085	1 976	2 185
Berane	465	450	527
Bijelo Polje	1 073	1 069	1 210
Budva	2 294	2 382	2 590
Cetinje	558	566	625
Danilovgrad	308	313	344
Herceg Novi	1 808	1 808	2 006
Kolašin	144	148	167
Kotor	967	958	1 112
Mojkovac	119	119	136
Nikšić	1 563	1 501	1 644
Plav	98	99	106
Pljevlja	479	484	701
Plužine	29	29	32
Podgorica	7 042	7 253	8 029
Rožaje	404	420	472
Šavnik	15	14	19
Tivat	614	641	712
Ulcinj	911	928	999
Žabljak	101	106	115
Ukupno	21 127	21 315	23 788

Iz tabele br. 1. zaključuje se da je najveći procentualni rast broja poslovnih subjekata zabilježen u Pljevljima i iznosi 44,8% u odnosu na prvi kvartal 2012. godine, a 46,3% u odnosu na 2011. godinu, dok je najmanji procentualni rast broja poslovnih subjekata zabilježen u Plavu, i iznosio je 7,1% u odnosu na prvi kvartal 2012. godine, odnosno 8,2% u odnosu na 2011. godinu.

2. STRUKTURA POSLOVNIH SUBJEKATA

Struktura poslovnih subjekata može se posmatrati po više osnova: oblik obavljanja djelatnosti, oblik svojine, pripadnost sektorima djelatnosti kao i po klasi veličine.

2.1 Oblik obavljanja djelatnosti

Oblici obavljanja djelatnosti su privredna društva i drugi oblici određeni zakonom o privrednim društvima Crne Gore.¹

Jednočlana i višečlana društva sa ograničenom odgovornošću čine preko 83% ukupnog broja poslovnih subjekata, što je bio slučaj i u prvom kvartalu 2012. godine kao i na kraju 2011. godine kada su činili preko 80%.

Upravo je kod jednočlanih i višečlanih društava sa ograničenom odgovornošću zabilježen najveći rast. Kod višečlanih društava taj rast je iznosio 12,2% u Podgorici, u odnosu na 2011. godinu, dok je u opštinama Plužine, Šavnik i Andrijevica taj broj ostao nepromijenjen.

Iako je u odnosu na prvi kvartal 2012. godine, broj preduzetnika u drugom kvartalu porastao za 7,9%, zabilježen je pad od 5% u odnosu na 2011. godinu. Taj je pad najveći u Podgorici, gdje je, u odnosu na 2011. godinu, zabilježeno 38,1% manje preduzetnika.

2.2 Oblik svojine

Analizom strukture poslovnih subjekata, na ukupnom nivou, primjećuje se da je preko 99% poslovnih subjekata u privatnom vlasništvu i da je broj poslovnih subjekata koji pripadaju obliku privatne svojine porastao za 12,4% u odnosu na prvi kvartal 2012. godine.

Ono što je važno istaći jeste da su državna svojina i subjekti bez naznačenog oblika svojine isključeni iz ove analize budući da oni ne obavljaju privrednu djelatnost i nisu predmet posmatranja statističkog biznis registra.

Procentualni porast broja poslovnih subjekata u privatnoj svojini u Podgorici iznosi 11,1% u odnosu na prvi kvartal 2012. godine. U Ulcinju je zabilježen najmanji procentualni porast i iznosio je 8,1%.

¹ "Sl. list RCG", br. 06/02

2.3. Po sektorima djelatnosti

Obuhvataju se svi aktivni poslovni subjekti koji svoju djelatnost obavljaju u sektorima:

Tabela 2. Podjela poslovnih subjekata po sektorima

ŠIFRA	NAZIV
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
B	Vađenje ruda i kamena
C	Prerađivačka industrija
D	Snabdijevanje električnom energijom
E	Snabdijevanje vodom
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo, popravka mot. voz. i motocikala
H	Saobraćaj i skladištenje
I	Usluge pružanja smještaja i hrane
J	Informisanje i komunikacije
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Zdravstvo i socijalna zaštita
R	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti
S	Ostale uslužne djelatnosti
T	Djelatnost domaćinstva kao poslodavca
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela

U drugom kvartalu 2012. godine broj poslovnih subjekata iz sektora "Trgovina na veliko i na malo", u ukupnom broju poslovnih subjekata učestvovao je sa 40,5%, "Usluge pružanja smještaja i hrane" sa 10,8%, "Građevinarstvo" sa 8,9%. Najveća koncentracija poslovnih subjekata bilježi se upravo na ovim sektorima i uglavnom sve opštine prate ovaj trend.

Tabela 3. Podjela poslovnih subjekata po opštinama i po sektorima

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	UKUPNO
Andrijevica	3	0	11	0	0	1	31	4	3	0	0	0	1	0	2	1	0	0	0	0	0	57
Bar	15	4	116	1	4	188	767	339	253	29	2	102	124	89	3	2	11	27	107	1	1	2 185
Berane	8	2	84	1	0	23	264	51	47	3	1	0	18	3	3	1	4	9	5	0	0	527
Bijelo Polje	47	2	181	0	0	76	484	204	92	15	2	1	43	10	6	2	2	10	33	0	0	1 210
Budva	12	1	99	1	1	371	723	106	506	37	8	233	232	161	3	4	5	32	53	0	0	2 590
Cetinje	4	2	81	0	1	23	327	71	31	9	1	6	24	21	3	0	3	6	12	0	0	625
Danilovgrad	12	1	56	1	0	37	140	28	25	3	1	3	20	4	3	0	1	2	7	0	0	344
H.Novi	18	2	143	0	2	228	696	85	327	40	14	112	175	66	3	7	10	22	55	1	0	2 006
Kolašin	6	0	21	2	2	8	51	10	39	2	0	5	10	8	1	0	0	1	1	0	0	167
Kotor	15	5	68	1	1	98	389	54	129	16	5	125	110	54	2	2	3	14	21	0	0	1 112
Mojkovac	2	0	34	1	1	11	56	11	10	1	0	2	1	3	1	1	0	0	1	0	0	136
Nikšić	35	8	198	1	8	127	854	97	92	22	8	8	89	38	4	2	3	22	28	0	0	1 644
Plav	4	2	9	0	1	5	54	7	11	1	0	0	4	1	4	0	0	1	2	0	0	106
Pljevlja	13	1	77	0	0	34	333	102	67	7	2	1	12	6	3	1	2	9	31	0	0	701
Plužine	3	0	3	0	0	0	14	2	5	0	0	0	0	1	2	0	0	2	0	0	0	32
Podgorica	41	27	557	22	17	678	3565	287	616	312	104	172	941	239	18	24	26	107	250	1	25	8 029
Rožaje	15	2	144	0	2	39	159	41	31	4	0	2	14	6	4	2	1	1	5	0	0	472
Šavnik	2	0	1	1	2	2	8	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	19
Tivat	2	1	55	1	4	98	246	27	86	8	1	40	73	36	2	0	2	9	21	0	0	712
Ulcinj	7	1	80	0	1	56	430	101	178	16	0	24	44	30	2	0	1	6	22	0	0	999
Žabljak	1	0	15	0	1	9	37	4	31	1	0	2	5	6	1	0	0	2	0	0	0	115
UKUPNO	265	61	2033	33	48	2112	9628	1633	257 9	526	149	838	1941	782	70	49	74	282	654	3	26	23 788

Upoređujući sa podacima iz prvog kvartala 2012. godine, bilježi se najveći rast u sektoru "Trgovina na veliko i na malo" od 938 novih poslovnih subjekata ili 10,8%, dok u odnosu na 2011. godinu taj porast iznosi 8,4%.

Značajan porast broja poslovnih subjekata je zabilježen i u sektoru "Prerađivačka industrija" i on iznosi 19% u odnosu na 2011. godinu, i on je najzastupljeniji u opštinama Podgorica, Bijelo Polje, Bar i Rožaje.

2.4 Po klasi veličine

Za klasifikaciju preduzeća po veličini koristi se godišnji prosjek broja zaposlenih, a ne zaposlenost na određeni datum, kao i ostvareni profit i raspoloživa aktiva na godišnjem nivou.

Tabela 4. Podjela poslovnih subjekata po klasi veličine

KLASA	OZNAKA	ZAPOSLENIH	PROMET (u EUR)	AKTIVA (u EUR)
1	Mala preduzeća	OD 1 DO 49	< 10 000 000	< 10 000 000
2	Srednja preduzeća	OD 50 DO 249	OD 10 000 000 DO 50 000 000	OD 10 000 000 DO 43 000 000
3	Velika preduzeća	> 250	> 50 000 000	> 43 000 000

Tabelom br 5. prikazuje se broj malih, srednjih i velikih preduzeća za prvi kvartal 2012. godine. Broj malih preduzeća povećao se za 12,7% u odnosu na 2011. godinu. Najveći porast zabilježen je u Podgorici, 977 novih malih preduzeća, odnosno 14,2%. Međutim, najveći procentualni rast je zabilježen u Pljevljima, gdje rast od 223 novih malih preduzeća čini procentualni rast od 47%. Najmanji rast je u opštini Plužine, gdje su zabilježena 3 nova mala preduzeća.

U klasi srednjih preduzeća zabilježen je procentualni rast od 7,4% u odnosu na 2011. godinu. Najveći rast je zabilježen u Podgorici i Nikšiću, 9 novih srednjih preduzeća, odnosno 4. U Danilovgradu i u Pljevljima zabilježen je pad od po jednog srednjeg po veličini preduzeća.

Velika preduzeća su ostala na istom nivou u poređenju sa 2011. godinom, s tim što je zabilježeno gašenje jednog preduzeća u Nikšiću i otvaranje jednog novog preduzeća u Podgorici.

Tabela 5. Podjela poslovnih subjekata po klasi veličine i po opštinama

OPŠTINA	MALA	SREDNJA	VELIKA
Andrijevića	57	0	0
Bar	2 165	19	1
Berane	522	5	0
Bijelo Polje	1 201	8	1
Budva	2 570	15	5
Cetinje	623	2	0
Danilovgrad	339	5	0
Herceg Novi	1 986	16	4
Kolašin	167	0	0
Kotor	1 103	7	2
Mojkovac	135	1	0
Nikšić	1 618	23	3
Plav	105	1	0
Pljevlja	697	3	1
Plužine	30	2	0
Podgorica	7 861	139	29
Rožaje	471	1	0
Šavnik	19	0	0
Tivat	705	6	1
Ulcinj	994	5	0
Žabljak	113	2	0
UKUPNO	23 481	260	47

3. METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA STATISTIČKOG BIZNIS REGISTRA (SBR-a)

Značaj i potrebe za Statističkim Biznis Registrom (SBR-om)

Uredbom Vlade Republike Crne Gore br. 02-164 koja je objavljena u Službenom listu br. 4/2001 stvoreni su uslovi za uvođenje Statističkog Biznis Registra u statistički sistem, a sve to u skladu sa potrebom za usklađivanjem statističkog sistema naše zemlje sa statističkim sistemima zemalja Evropske Unije, jer je SBR značajan segment u sistemu statističkih istraživanja (Da bi se postigao zadovoljavajući nivo dosljednosti i uporedivosti statistike neophodan je neki oblik standardizacije registara, zato je donešena Uredba savjeta o statističkim biznis registrima – EEC No 2186/93 od 22. jula 1993. god.).

Statistički biznis registar je pouzdan izvor podataka o populaciji i demografiji poslovnih subjekata. On služi kao okvir za uzimanje uzoraka za sva istraživanja poslovnih statistika u okviru nacionalnog statističkog sistema, obezbjeđuje bazu iz koje se uzimaju adresni podaci za slanje upitnika u statističkim istraživanjima, itd. Jedan takav registar se smatra sistemom koji pretvara podatke iz administrativnih izvora u podatke pogodne za statističku upotrebu. Značaj statističkog biznis registra je i u tome da je on ažuran dosije koji sadrži sve statističke jedinice koje su aktivne na teritoriji Crne Gore, koje ostvaruju prihode i koje posjeduju relevantne statističke i administrativne atribute.

Ciljevi SBR-a

Osnovni ciljevi postojanja SBR-a su da obuhvati što je više moguće od nacionalne ekonomske aktivnosti, da pomaže unaprijeđenju efikasnosti nacionalnog statističkog sistema i da služi kao osnovni izvor podataka za veliki broj statističkih istraživanja u okviru nacionalnog statističkog sistema.

Principi SBR-a

SBR u skladu sa postavljenim ciljevima projektovan je na utvrđenim osnovnim principima povjerljivosti, sveobuhvatnosti, ažurnosti i racionalnosti.

Predmet SBR-a

Predmet ovog registra su aktivni poslovni subjekti koji u posmatranoj godini obavljaju određenu djelatnost, imalju zaposlene radnike i ostvaruju određeni promet.

Jedinice koje se prate u okviru Statističkog biznis registra su :

Pravna jedinica i

Statističke jedinice: preduzeće, lokalna jedinica i grupa preduzeća.

Pravna jedinica

Pravna jedinica, sama, ili u kombinaciji sa ostalim pravnim jedinicama predstavlja pravnu osnovu za jednu od najvažnijih statističkih jedinica, a to je preduzeće. Ona nije direktno statistička jedinica, ali izvršava potpuno ili djelimično proizvodnu aktivnost i upotrebljava se da bi se konstituisalo preduzeće.

Administrativni izvori obezbjeđuju informacije o nastanku i postojanju pravnih jedinica, dok se za statističke jedinice može reći da su to "vještačke" jedinice koje, iako često predstavljaju realne ekonomske strukture, ne odgovaraju uvijek u potpunosti poznatim pravnim ili administrativnim jedinicama.

Preduzeće

Preduzeće je: organizaciona jedinica koja se bavi proizvodnjom robe i usluga, a koja uživa određen stepen autonomije u donošenju odluka, naročito pri raspodjeli svojih tekućih resursa. Preduzeće obavlja jednu ili više aktivnosti na jednoj ili više lokacija. Odnos između preduzeća i pravne jedinice je uređen u skladu sa definicijom: preduzeće odgovara pravnoj jedinici ili (najmanjoj) kombinaciji pravnih jedinica.

Lokalna jedinica

Lokalna jedinica je preduzeće ili dio preduzeća (radionica, fabrika, magacin, kancelarija, rudnik ili depo itd.) koji je smješten na geografski određenoj lokaciji. Na tom ili iz tog mjesta ekonomsku djelatnost obavlja, osim određenih izuzetaka, jedan ili više radnika (koji mogu biti zaposleni i u nepotpunom radnom vremenu) za jedno isto preduzeće.

Prethodno znači da su ovim registrom obuhvaćene osim jedinica koje obavljaju privrednu djelatnost i jedinice koje ne obavljaju privrednu djelatnost, ali koje su neophodne zbog statističkih istraživanja čiji su predmet posmatranja.

Prilikom klasifikovanja ovih jedinica rukovodi se kriterijumima koji su definisani Uredbom EEC br. 696/93 i to :

- Pravni, računovodstveni ili organizacioni kriterijum;
- Geografski kriterijum;
- Kriterijum djelatnosti.

Izvori SBR-a

Izvori podataka za ažuriranje SBR-a podijeljeni su na eksterne i interne izvore. Eksterni izvori su administrativni izvori (Poreska Uprava, Centralni Registar Privrednog Suda, Centralna banka i poslovna i granska udruženja), dok su interni izvori statistička istraživanja koja se koriste za ažuriranje ovog registra, kao i za uporedne analize sa podacima iz administrativnih izvora.

Klasa veličine se određuje na osnovu tri kriterijuma i to:

- broja zaposlenih,
- ostvarenog prometa i
- aktive.

Pravna lica, u smislu ovog zakona, razvrstavaju se na mala, srednja i velika, u zavisnosti od prosječnog broja zaposlenih, ukupnog prihoda na godišnjem nivou i ukupne aktive.

U srednja pravna lica razvrstavaju se pravna lica koja na dan sastavljanja finansijskih iskaza ispunjavaju dva od tri sljedeća kriterijuma:

- da je prosječan broj zaposlenih u godini za koju se podnosi godišnji izveštaj od 50 do 250;
- da je ukupan prihod na godišnjem nivou od 10 000 000 do 50 000 000 EUR;
- da je ukupna aktiva od 10 000 000 do 43 000 000 EUR.

Pravna lica čija su dva od tri kriterijuma niža od najnižih kriterijuma iz stava 2 člana 3 razvrstavaju se u mala pravna lica, a pravna lica čija su dva od tri kriterijuma viša od najviših kriterijuma iz stava 2 istog člana razvrstavaju se u velika pravna lica.

Izdaje:

Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)

81000 Podgorica, IV Proleterske br.2

telefon (+382) 20 230-811, telefaks (+382) 20 230-814

Autori: ODSJEK ZA REGISTRE

Tehnička urednica: Radmila Šišević

telefon: +382 20 230 969
e-mail: contact@monstat.org